

sem szerzett az önálló vezetéshez szükséges többséget. Ilyen lehet Szabadka, Magyararkanizsa, Csóka és Kishegyes is.

A magyar pártok szereplését értékelve elmondható, hogy a VMSZ kontra kis magyar pártok viszonylatában hosszú ideje fennálló aszimmetria elve a 2012-es választásokkal is megerősítést nyert, a kisebb magyar pártok továbbra is egy-egy helyi önkormányzatban tudnak szerephez jutni. Hosszú ideje tendencia a Vajdaságban, hogy a magyar nemzetiségűek nagy arányban szavaznak szerb pártokra (elsősorban a Demokrata Pártra), ez a jelenség a 2012-es választásokon is érzékelhető volt. A magyar érdekvédelem egyik legfontosabb aspektusa az, hogy milyen kormánykoalíció alakul meg Szerbiában. Mivel már tudni lehet, hogy a Demokrata Párt nem kap helyet a köztársasági kormányban, így a demokratákkal szövetséges VMSZ is ellenzékben fog politizálni a következő 4 éves ciklus idején,¹⁸ ez viszont jelentősen csökkenteni fogja a magyar érdekvédelem lehetőségeit. A köztársasági kormány összetétele mindazonáltal nagyban befolyásolhatja az önkormányzati erőviszonyokat is, nem véletlen tehát, hogy az egyeztető tárgyalások helyi szinten is elhúzódnak, s alig van olyan település, ahol június végéig sor került a képviselőtestület alakuló ülésére.

Pászán Zsolt

Választások éve Romániában – általános kontextus és távlatok

Pászán, Zs.: The year of elections in Romania – general context and perspectives

The 2012 elections in Romania were characterized by the heavily personal aspects developed in the early 1990 even at municipal level and most probably would remain unchanged later at the parliamentary elections too. The leaders of the Social-Liberal Association felt the opportunity to come for their getting politically even, for good or at least for a long time, with their major opponent the Democratic Liberal Party and especially with President Traian Băsescu, to be able to have a parliament without considerable opposition. However, since Victor Ponta had unexpectedly seized the government there has been a lessening of support that was already perceptible at the municipal elections on the 10th of June, that could thwart expectations.

Ha röviden, egy szóban kellene összefoglalni a 2012-es romániai helyhatósági választások eseményeit, akkor azt mondhatnánk, hogy ez gyűlöletvoksolás volt. Az eredmények kialakulásában a programoknak, a jelöltek személyiségének, esetleges korábbi teljesítményének volt talán a legkisebb szerepe. A választók többségét a bármilyenfajta hatalommal szembeni gyűlölet vezette az urnákhoz. De a személyes gyűlölet mozgatta a politikai főszereplőket is, márpedig a politikai verseny egyik főszabálya, hogy a gyűlölet a legritkább esetben jó tanácsadó.

Ha ehhez hozzátesszük, hogy az új választási szabályoknak nem az azokat kezdeményezők lettek végül a haszonélvezői, akkor a helyhatósági választások eredményei kapcsán azt a térben és időben is nagyobb hatáskörű következtetést vonhatjuk le, hogy a választási törvények hatalmi igények szerinti módosíthatósága nemcsak a jogelvek iránti bizalmat ingatja meg, de gyakran a szándékkal ellentétes hatású is. A politikai verseny másik fő szabálya: a hatalomnak a cselekvési irányokat úgy kell módosítani, hogy ellenzékben is elfogadhatóknak tarthassuk azokat.

Toldozott-foltozott választási törvények

A romániai választások egyik visszatérő jellemzője, hogy az éppen hatalmon lévő pártok, vagy koalíciók elsősorban nem kormányzati teljesítményükkel, hanem a választási szabályok módosításával igyekeznek bebiztosítani győzelmüket. Ugyanakkor a pártok előszeretettel hangoztattak jól hangzó, de a

¹⁸ <http://pannonrtv.com/web/?p=9824>

gyakorlatban meglehetősen populista elveket, például azt, hogy csak a közvetlen, egyéni körzetes választás tudja biztosítani a legjobb jelöltek kiválasztását és ez utóbbiak szoros kapcsolatát a választókkal. E két tényező, a politikai érdek, illetve a populista elvek kombinációja vezetett olyan, finoman szólva furcsa eredményekhez, mint a legutóbbi parlamenti választásokon, amikor ugyan egyéni választási körzetek szerint folyt a szavazás, de sokszor a harmadik, negyedik helyen végzett, vagy a határon túli szavazóköri körzetek esetében néhány tíz (!) szavazatot szerző jelölt került a törvényhozásba.

A helyzet a 2012-es választások esetében sem változott.

Az akkor még létező, elsősorban a Demokrata Liberális Pártból (PDL) és a Romániai Magyar Demokrata Szövetségből (RMDSZ) álló parlamenti többség 2011 végén módosította a helyhatósági választásokra vonatkozó törvényt, bevezetve, hogy a polgármestereket az addigi kétfordulós rendszer helyett egyfordulós folyamat során választják meg.

Ennek fő célja az volt, hogy a kormányzó pártok úgy ítélték meg, ez a rendszer a hivatalban lévő polgármestereknek kedvez és ezáltal csökkenthető a felmérésekben már akkor látható zuhanás mértéke. Ez elsősorban a PDL-re érvényes, mely kimondottan ettől a rendszertől várta annak elkerülését, hogy a megsemmisüléssel egyenértékű vereséget szenvedjen el a helyhatósági választásokon. Az már nyilvánvaló volt, hogy magát a kudarcot nem lehet kivédeni, de a párt stratégiai megoldásokat kerestek arra, hogy öszre legalább minimális esélyük megmaradjon egy esetleges „jobbaldali” koalícióban való részvételre.

A választási törvény módosításától remélt eredményt azzal próbálták még javítani, hogy – régi „jó” szokás szerint – a célegyenesben, vagyis 2012 elején rendkívüli költségvetési forrásokat biztosítottak elsősorban a kormánypártok által vezetett településeknek.

Az RMDSZ célja ezzel a módosítással elsősorban az volt, hogy kiiktassa a versenyből potenciális ellenfeleit, a Magyar Polgári Pártot (MPP) és az Erdélyi Magyar Néppártot (EMNP). Az előző helyhatósági választásokon már indult és mandátumokat, polgármesteri tisztségeket megszerző MPP-vel szemben pedig élt a PDL „fegyverével”, a központi pénzek irányított leosztásával.

A közéleti rossz hangulatot érzékelve a PDL felvetette még a külföldön élő román állampolgárok helyhatósági választáson való részvételének ötletét is, de erről hamar letettek, hiszen ezt nehéz lett volna megindokolni és – valószínűleg – nem kívánták a várhatóan csekély részvételből származó negatív képpel gyengíteni ezen lehetőség parlamenti választásokon történő alkalmazását.¹

¹ Modificări controversate la Legea Electorală – 2011. január 26. (<http://www.telem.ro/telem/local/30802-modificari-controversate-la-legea-electoral.html>)

A helyzet azonban gyökeresen megváltozott, amikor egy bizalmatlansági indítvány nyomán, amit több vezető PDL-s parlamenti képviselő ellenzéki pártokhoz „szökése” előzött meg, az Emil Bocot rövid időre követő Mihai Răzvan Ungureanu ideiglenes kormányfő által vezetett kormány megbukott a parlamentben.

A Traian Băsescu elnök ellenzékkal (a „baloldali” Szociáldemokrata Pártból – PSD –, a „jobbaldali” Nemzeti Liberális Pártból – PNL – és az oportunistá „tévépártból”, a Konzervatív Pártból álló Szociál-Liberális Szövetség – USL –) általában és Victor Ponta szociáldemokrata pártvezetővel szembeni nyilvánvaló averziója ellenére meglehetősen könnyen miniszterelnökké vált Ponta első lépései nem is az ellenzékben tett populista ígéretek (ÁFA-csökkentés, közalkalmazotti bér- és nyugdíjcsökkentések „visszaadása” stb.) teljesítését szolgálták, hanem választási jellegűek voltak.

Először is azonnal visszavonta a PDL-s helyhatóságoknak adott költségvetési pénzeket, legalábbis azokat, melyeket a polgármestereknek még nem volt idejük hangulatjavító céllal elkölteni.²

Másodszor pedig azonnal módosította a parlamenti választásokra vonatkozó törvényt, olyan értelemben, hogy megmarad a tisztán egyéni körzetes választás, de a „győztes mindent visz” elv érvényesül.³ Ezzel újra a már fentebb felvázolt elvet követték, nevezetesen azt, hogy a hatalom birtokosai nem a törvények meglévő keretein belül, hanem a keretek módosításával akarják biztosítani a számukra elérendőnek ítélt célt. Ehhez a lépéshez a szerzett pozícióit veszélyben érző RMDSZ támogatását azzal kívánták megszerezni, hogy bevezették azt az elvet, mely szerint, amennyiben egy megyében valamely etnikai közösség legalább 7 százalékos aránnyal rendelkezik (a 2002-es népszámlálás alapján, mert a 2011-es eredményei még mindig nem váltak hivatalossá), akkor még abban az esetben is joga van egy képviselőházi helyre, ha nem nyert a megye egyetlen egyéni választókörzetében sem.

Ez ugyan látszólag kedvez az RMDSZ-nek, vagy a magyar közösséget képviselő valamely pártnak, de a javaslat kellően – és sajnos megszo-kottan – ködös ahhoz, hogy utólag többfajta értelmezést tegyen lehetővé. Például nem tisztázták azt, hogy ki számít az etnikai közösség jelöltjének, így adott esetben lehetővé válhatna az is, hogy például román pártok színeiben, vagy akár „függetlenként” indított, neve, vagy valamilyen más szempont alapján magyarnak tartott jelöltet juttassanak be a törvényhozás-

² Perelnek az önkormányzatok a kormánypénzek visszavonása miatt – Krónika, 2012. május 15. (<http://www.kronika.ro/index.php?action=open&res=63495>)

³ Kedvezőtlenül módosították a választási törvényt – Szabadság (Kolozsvár), 2012. május 9. (<http://www.szabadsag.ro/szabadsag/servlet/szabadsag/template/article,PArticleScreen.vml/id/73586>)

ba akkor is, ha az illetőnek a magyar közösséggel valójában nem túl sok, vagy semmilyen kapcsolata sincs. Nem kell különösebb képzelőerő annak megértéséhez, hogy milyen manipulációs és „etnobiznisz” jellegű lehetőséget biztosít egy ilyen rendelkezés.

A hirtelen és némiképp váratlanul hatalomra jutott USL pedig azt remélte ettől a rendelkezéstől, hogy végleg partvonalon kívülre helyezi fő ellenfelét, a PDL-t. A szociáldemokraták és a jobboldali egyeduralomra vágyó nemzeti liberálisok abban bíztak, hogy akár 70 százalékot is meghaladó arányt tudnának így megszerezni a törvényhozásban, ami kiegészülve Traian Băsescu elnök hivatalából való idő előtti eltávolításával biztosíthatná számukra a totális, vagy legalábbis rendkívül kényelmes hatalmat.

Kampány és célok

A pénzügyi/gazdasági válság, illetve az IMF-követelmények teljesítése, valamint a Boc-kormány gazdasági ötletelensége és következtelensége olyan lépésekre kényszerítette a kabinetet, melyek a társadalom jelentős rétegeiben váltottak ki elégedetlenséget és ellenérzést. Mindez párosult a fő kormánypárt, a PDL – illetve magyar választók esetében az RMDSZ – hosszú ideig tartó túlzott önbizalomból fakadó önhittségével, illetve azzal, hogy egyes meghatározó politikusok, Emil Boc, Elena Udrea és sok más személyiség szintén alkalmat adtak arra, hogy némi ellenzéki rásegítéssel politikai céltáblává, sőt gyűlölt személyekké válhassanak.

Az összképen nem javított különösképpen az sem, hogy az amúgy rendkívül indokolt korrupció elleni harcban gyakran nehezen lehetett cáfolni a politikai motivációkat.

Traian Băsescu, akinek még a romániai közjogi berendezkedésben is viszonylag korlátozott – elsősorban külügyekre és nemzetstratégiai ügyekre vonatkozó – hatásköre van, rendkívül gyakran beavatkozott az operatív, napi politikai ügyekbe is, ami oda vezetett, hogy Emil Boc kormányfőnek inkább csak statisztaszerep jutott. Ez a fajta aktív napi politikai tevékenység még hasznos – igaz, törvényi kereteket feszegető - is lehetett volna a PDL-UNPR-RMDSZ-es kormány számára, de hatását nagyban gyengítette, hogy nem volt elég következetes. Például Traian Băsescu viszonylag szűk időintervallumon belül egymással ellentétes álláspontokat fogalmazott meg ugyanarról a témáról (például a közalkalmazotti bérek csökkentéséről, illetve emeléséről) és ezeket a véleményváltozásokat nem kísérték logikus és hiteles magyarázatok.

A fentiek miatt a kormányzati évek során a PDL egyre inkább elvesztette politikai döntéshozatali önállóságát, a párton belüli viszonyok egyre inkább a „régik” és az „új” PDL-sek, vagyis a politikai pályán az államfővel együtt indulók és az elnök által helyzetbe hozott politikusok közötti harcra szűkültek. Kétségtelen, hogy Traian Băsescu több olyan politikus pályáját támogatta – Sever Voinescu, Cristian Preda, Monica Macovei -, akik az idők folyamán hajlamot és hajlandóságot mutattak az elvi és tiszta kezű politizálás iránt. Ugyanakkor számos személyi döntése – Emil Boc, Elena Udrea, Roberta Anastase stb. – azt mutatja, hogy ez vagy csak véletlen, vagy egy átfogóbb „játék” része volt, melynek fő célja „harcostársai” kiiktatása, vagy „karanténba zárása” volt, és amihez az elvű politikusok csoportja csak a tisztességesség látszatát biztosította. Ám a fiatal politikusok éppen az elvi sikon meglévő összebékíthetetlen különbségek miatt nem alkottak egységes csoportot, sőt, azt lehet mondani, hogy csak a Băsescu iránti feltétlen lojalitásuk, illetve a párton belüli „kiskirályok”-kal szembeni érzékenységet tartotta őket egy platformon.

Ez a harc 2011 elejére úgy tűnt, az „újak” javára dőlt el, hiszen a „régiek” kiszorultak a párt vezetőségéből és megnyílt az út a párt reformja felé. Csakhogy addigra a kormányzati teljesítmény akkora társadalmi ellenállást szült, hogy a párt választási esélyei minimálisra csökkentek. Ez újra felszította a párton belüli harcot, Emil Boc pártvezetőt és kormányfőt egyre több támadás érte a Vasile Blaga vezette belső ellenzéke részéről és végül 2012 februárjának elején lemondani kényszerült a miniszterelnöki tisztségéből.⁴ Eddigre⁵ az is nyilvánvalóvá vált, hogy az „újak”-on belüli reformpárti szárny nem elég erős tagjai megvédésére, az opportunisták Elena Udrea volt idegenforgalmi és fejlesztési miniszter által vezetett szárnya csaknem teljhatalmat kapott a jelöltállítási folyamatban. Ennek egyik látható jele volt a Cristian Preda ellen irányuló kampány, melynek során Elena Udrea és a párt bukaresti főpolgármester-jelöltje, a furcsa és gyakran magyarellenes kijelentéseivel ismertté vált Silviu Prigoană majdnem elérte kizárását a pártból.

Ilyen előzmények után megindult a parlamenti képviselők és szenátorok átállása az ellenzékhez, köztük az egyik legjelentősebb diverzáns volt a korábban miniszteri és egyéb fontos közigazgatási tisztségeket betöltő Sorin Frunzaverde.

⁴ Előre eltervezték a kormányfő lemondását? – Magyar Nemzet Online, 2012. február 7. (<http://m.mno.hu/kulfold/elore-elterveztek-a-kormanyfo-lemondasat-1049457>)

⁵ Román kormányfőcsere: az IMF nem vár változást – Világgazdaság online, 2012. február 7. (<http://www.vg.hu/kozelet/politika/roman-kormanyfocserere-az-imf-nem-var-valtozast-368249>)

Némi meglepetést keltett, hogy Emil Boc lemondása után a korábban Nemzeti Liberális Párt-tag (PNL) Mihai Răzvan Ungureanu lett a kormányfő, aki a Külügyi Hírszerző Szolgálat (SIE) éléről került ebbe a tisztségbe. De az, hogy kabinetjének egyetlen fajsúlyos PDL-vezető sem lett tagja, hanem zömmel ismeretlen, a párt másod-harmadvonalából érkezett figurák lettek miniszterek azt az elméletet erősítik, mely szerint Emil Boc távozásának kármentő szerepe volt.

Az addig közvetlenül és egyértelműen a fő kormánypárthoz kötődő személyek kivonásával az új kormány, bár továbbra is PDL-s ellenőrzés alatt maradt, alkalmassá vált arra, hogy a meggyengült demokrata-liberálisok ellenzékként lépjenek fel vele szemben. Ugyanakkor ez a felállás azt is lehetővé tette, hogy villámhárítóként magára vonja a közvélemény és az ellenzék támadásait és gyűlöletét. Ungureanu mandátuma három hónapja alatt alapvetően már nem tudott változtatni a kormányzásról kialakult képen, a párt alsóbb szintjein pánik alakult ki és folytatódott a helyi vezetők, képviselők átállása az ellenzékhez.

Ezek után már nem is keltett különösebb meglepetést az, hogy az ellenzék által benyújtott és többek között volt kormánypárti képviselők szavazatával is elfogadott bizalmatlansági indítvány nyomán az Ungureanu-kormány április 27-én megbukott.^{6 7}

A gyanúra, mely szerint ez nem volt teljesen idegen bizonyos államfői stratégiáktól az adhat okot, hogy Băsescu nem várt könnyedséggel bizta meg kormányalakítással azt a Victor Ponta PSD-elnököt, akiről alig egy évvel korábban még rendkívül lekezelően nyilatkozott.⁸

Ezt a fajta értelmezést erősíti az is, hogy mint ahogy az egy Traian Băsescu elnök által nyilvánosságra hozott jegyzőkönyvből kiderül, az államfő már az Emil Boc lemondása után a parlamenti pártokkal folytatott

⁶ A bizalmatlansági indítványról tartott parlamenti vita és szavazás részletei: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/04/27/merlegen_ungureanu_kormanya_folyamatosan_frissulo

⁷ Bővebb kommentár az Ungureanu-kormány bukásáról: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/04/27/a_merleg_eredmenye_ungureanu_megbukott

⁸ Băsescu elnök arra utalva, hogy Victor Ponta gyakran vesz részt társpilótaként autóversenyeken, a következőket mondta: „Ponta társpilóta egy autóban, tudják, versenyeken vesz részt és ismeretlen szponzorai vannak, bár egyfajta szüzlánynak, Szüz Máriának állítja be magát”, jelentette ki Traian Băsescu a TVR-ben. „Azokkal az ismeretlen szponzorokkal sikerült társpilótává válnia. Tehát a gépkocsivezető jobbján ül. Hogyan vezethetnél egy országot, amikor a gépkocsiban csak társpilóta vagy? Tehát olyan ember, aki nem képes elvezetni egy 3 méter hosszú gépkocsit. Társpilóta abban a kocsiban. Senki sem adja a kormánykereket a kezébe. A kezébe adhatod az országot? Nem hiszem, hogy Ponta úr eléggé érett a miniszterséghez, nem az én Románia elnöke mandátumomban”, mondta Băsescu. „Egy elnöknek felelősnek kell lennie, amikor miniszterelnököt jelöl ki”, erősítette meg az államfő” – realitatea.net (http://www.realitatea.net/basescu-despre-copilutul-ponta-in-2011-nu-i-da-nimeni-volanul-in-mana-poti-sa-i-dai-tara_937239.html)

konzultálás során felajánlotta a kormányfői tisztséget Victor Pontanak, aki akkor azt a javaslat komolytalanságára hivatkozva elutasította.⁹ Ebből vonjuk le azt a következtetést, hogy az ellenzék „csapdába csalásá”-nak terve már februárban megszületett és Ungureanu kormánya csak egy kényszerállomás volt e tervben. Ha valóban így volt, akkor az elnök és a PDL stratégái helyesen mérték fel az ellenzéki vezetők, Victor Ponta és Crin Antonescu hiúságát, valamint mindkettőjük és az ellenzéki társulást, a Szociál-Liberális Szövetséget (USL) alkotó harmadik párt, a Konzervatív Párt (PC) informális vezetője, Dan Voiculescu volt PC-elnök Băsescuval szembeni olthatatlan leszámolási vágyát, akik óvatlanul beleléptek a váratlan húzásokra mindig kész államfő kelepcecébe.

Már az említett USL létrehozását is a Traian Băsescuval és a PDL-vel szembeni gyűlölet motiválta. Más nem is igen tudná egyben tartani ezeket a pártokat, melyek még a romániai „álideologikus” politikai környezetben is élesen eltérő elveket vallanak. Ezért aztán a 2011. február 5-i létrehozása óta az USL-t alkotó pártok vezetői, Vasile Ponta a szociáldemokraták, Crin Antonescu a nemzeti liberálisok, illetve Daniel Constantin (noha a hangot valójában továbbra is az alapító Dan Voiculescu adja meg) konzervatív elnökök nem sokat foglalkoztak ezen elvi különbségek tisztázásával.

Ebben segítette őket a kormánypártokkal és főleg a PDL-vel és Băsescuval szembeni általános és gyűlöletbe átsapó elégedetlenség, ami párosult az említett politikusok személyes vendettáival. Ez utóbbiaknak ugyan más-más motivációjuk van, de a fő szerepet a már említett rossz háttal járó indulatok játszották. Sem Ponta, sem Antonescu, sem Voiculescu nem tudják Băsescunak megbocsátani az elmúlt években elszenvedett sértéseket, megalázásokat, illetve azt, hogy – főleg Voiculescu esetében – az elnök által erősen támogatott Országos Korrupcióellenes Igazgatóság (DNA) bármikor komoly veszélyt jelenthet a politikusi pályájukra, illetve – ahogy azt a börtönbe zárt Adrian Năstase volt kormányfő esetében láttuk – akár a személyes szabadságukra is.

Az USL sikeresen lovagolta meg a közvélemény kormánnyal szembeni averzióját és már 2011 elején azzal számolt, hogy a 2012-es helyhatósági és parlamenti választásokon könnyedén megszerzi a szavazatok 70, vagy akár még több százalékát.¹⁰

Ezen arány 2012 végéig tartó konzerválására azt a taktikát alkalmazták, hogy a kormányt nem alternatív válságkezelő megoldásokkal történő

⁹ Băsescu meglepő bejelentése: Victor Pontát kérte fel kormányfőnek – Krónika, 2012. március 19. (<http://www.kronika.ro/index.php?action=open&res=61679>)

¹⁰ Antonescu: 68% dintre români ar vota Uniunea Social Liberală formată din PNL, PSD și PC – adevarul.ro, 2011. február 5. (http://www.adevarul.ro/actualitate/politica/Antonescu-Liberala-PNL-PSD-PC_0_421757952.html)

szembesítéssel támadták, hanem az utcákon tüntetésekben is megnyilvánuló, sokszor zavaros és inkohérens elégedetlenségre rájátszó populista ígéretekkel. Figyelemre méltó, hogy az USL vezetőit az sem intette óvatosságra, hogy az utcai megmozdulásokon gyakran a tüntetők közé keveredő saját politikusaikat is fütty és pfujolás fogadta.¹¹

Az USL vezetői tényleg elhitték, hogy a felmérésekben mutatkozó óriási előnyük személyes „varázsuknak”, pártjaik támogatásának köszönhető, ezért kommunikációjuk arról szólt, hogy bármely pillanatban készek átvenni a kormányzást, sőt, azonnal azt jobban is csinálnák, mint elődjeik.

Sőt, mintegy a közakarat megfogalmazásaként kijelentették, fő céljuk a PDL eltörlése a politikai színpadról, illetve Traian Băsescu eltüntetése a fő közjogi méltóságból. Ennek azért voltak kevésbé magasztos, sokkal inkább szűk pártpolitikai céljai. A Szociáldemokrata Párt elsősorban a saját helyzetét kívánta konszolidálni a baloldalon, másodsorban pedig a községek és a kisvárosok szintjén akarta gyakorlatilag letarolni a pályát. Az elmúlt években itt elsősorban a PSD és a PDL között folyt a harc és a magyar többségű települések kivételével szinte kizárólag e két párt osztozott a polgármesteri tisztségeken. A 2011-ben lezajlott időközi választások pedig azt mutatták, az eredmények informális befolyásolása itt működött a leginkább és a legkiszámíthatóbban, úgy a részvételt, mint ahogy a végeredményeket illetően is.¹² Így tehát joggal gondolhatták a PSD vezetői, hogy ezen övezetek megszerzése a PDL-től biztosíthatja majd a nagyarányú győzelmet a parlamenti választásokon, még akkor is, ha valamilyen okból a városokban nem sikerül érvényesíteni akarataikat.

A Nemzeti Liberális Párt pedig elsősorban a jobboldali egyeduralomra törekedett és vezetői, elsősorban Antonescu nyíltan a PDL megszüntetéséről, felszámolásáról beszélt.

Az, hogy az ellenzék a hatalom életképes – és egyedüli – alternatívájaként mutatja be magát a választások előtt természetes és mindenhol ez van. A romániai helyzet egyediségét az adja, hogy az Ungureanu-kormány bukásával az ellenzéknek a fő megmérettetés, a parlamenti választás előtt kell bizonyítania alkalmasságát. Ez viszont teljesen új helyzet az eddigiekhez képest.

¹¹ Ludovic Orban, *huiduit la Universitate de protestatari care au strigat „PDL-USL, aceeași mizerie”* – [romanalibera.ro](http://www.romanalibera.ro), 2012. január 17. (<http://www.romanalibera.ro/actualitate/politica/ludovic-orban-huiduit-la-universitate-de-protestatari-care-au-strigat-pdl-usl-aceeasi-mizerie-250596.html>)

¹² Ezekről a választásokról bővebben: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2011/08/23/valasztasok_2012_usl_pdl_0_2_legalabb

A végül június 10-ére kiírt helyhatósági választásokra így a következő célokkal érkeztek a fő romániai pártok: a PDL igyekezett megakadályozni, hogy olyan vereséget szenvedjen el, mely gyakorlatilag lehetetlenné teszi számára, hogy ősszel egy esetleges jobboldali koalícióban tényező legyen. Ezért a nyilvánosan megfogalmazott cél legalább 20 százalékos eredmény volt az úgynevezett „politikai szavazáson”, vagyis a megyei közgyűlésekről és közgyűlési elnökökről szóló voksoláson. És természetesen az, hogy lehetőleg minél több polgármesteri tisztséget, illetve helyi közgyűlési helyet szerezzenek a városokban és kisebb településeken. Ezt szolgálta az a 2010-es magyarországi választáson is megismert módszer, hogy a rendkívül népszerűtlenné vált kormánypárt megpróbálja „elrejtteni” jelöltjeit, lemondva a pártra jellemző színről és akár a párt megnevezéséről is. Így nagyon sok helyen a PDL-s jelölt nem e párt jelképével és nevével, hanem különféle települési érdekvédő szövetségek (pl. Alianța pentru Teleorman, vagyis Szövetség Teleormannért), illetve „mozgalmak” képviselőjében indult és a hagyományos narancsszín helyett zöldben.

Az RMDSZ-nek elsősorban a Magyar Polgári Párt (MPP) és az Erdélyi Magyar Néppárt (EMNP) által jelentett veszély semlegesítése volt a célja, hiszen továbbra is azt kellett bizonyítania, főleg az őszi választásra gondolva, hogy a magyar választók képviselőjére egyedül ők alkalmasak.

Az ellenzéki pártokat tömörítő USL viszont egy önmaga által meghatározott kényszerpályán mozgott. Egyrészt olyan sokszor hangoztatták, hogy akár 70 százalékos is meghaladó eredményre számíthatnak, hogy bármilyen ezalatti eredmény 2012 júniusára már kudarcnak számított. Másrészt a várakozások meghiúsulása azzal fenyeget, hogy ez a gyenge lábakon álló szövetség még a parlamenti választások előtt szétesik. Ezért, ha a 2008-as parlamenti választásokról azt lehetett mondani, hogy inkább helyhatóságira jellemzőek voltak, mert a képviselőjelöltek az átfogó üzenet hiányában elsősorban a helyi, operatív ügyeket helyezték előtérbe¹³, a 2012-es helyhatósági voksolást inkább az határozta meg, hogy az USL-s jelöltek szinte kizárólag a PDL és néhol – nem kevés magyarellenes felhanggal – az RMDSZ hatalomból való eltávolítását jelölték meg fő célként. Így szinte elhalványultak a helyi ügyek, nem utolsósorban azért is, mert június 10-ére az USL már egy hónapja kormányon volt.

¹³ Kántor Zoltán – Pászán Zsolt: Kisebbségi képviselő Romániában a 2008-as választások után – *Etnopolitikai modellek a gyakorlatban*, Gondolat, 2009, 138. o. (<http://www.mtaki.hu/data/files/85.pdf>)

Eredmények

Fentebb említettük, hogy a társadalomban felmerült feszültségek elérték azt a szintet, hogy gyűlöletként nyilvánultak meg. Ennek kétségtelen következménye a választási részvétel jelentős növekedése volt az előző, 2008-as választáshoz képest és megközelítette a 2004-es eredményeket.¹⁴

A Központi Választási Iroda (BEC) jelentése¹⁵ szerint a részvétel országosan 56,39 százalékos volt. Ugyanakkor jelentős aránytalanságok mutatkoztak és ezek az eredmények alakulását is magyarázhatják.

Leszögezhető, hogy jelentős, csaknem 20 százalékos különbség volt a részvételt illetően a városok és a falvak között, az előbbieken 49,88 százalékos, az utóbbiakban 65,30 százalékos lévén az átlagos részvétel.

Szintén figyelemre méltó a történelmi tartományok közötti jelentős eltérés, amit bizonyít, hogy megyei szinten az első tízbe Erdélyből csak Szilágy megye került be a maga 62,75 százalékaival. Ha külön-külön vizsgáljuk a városok és a falvak eredményét, szintén azt tapasztaljuk, hogy a legszorgalmasabb tíz megye közé csak egy-egy erdélyi megye fért be, Maros az előbbi, Bihar az utóbbi csoportba.

Így tehát elmondhatjuk, hogy a PDL annak ellenére szerepelt a jósoltnál jobban, hogy korábbi „fő választóközrizei” közül az erdélyi megyeszékhelyek és városok gyengébb jelenlétet produkáltak. Sőt, Arad megye például, ahol meglepetésre az egyik legkorruptabbnak tartott és több folyamatban lévő perrel szembesülő Gheorghe Falcă aradi polgármesternek sikerült újraválasztatnia magát, a városokat illetően a sereghajtók között volt a maga 46,26 százalékos részvételi arányával.

Változás történt 2008-hoz képest abban is, hogy míg négy évvel ezelőtt a megye és a megyeszékhely vezetésének eltérő párthoz kerülése inkább kivétel volt, idén ennek ellentéte a ritkaságok közzé tartozott. Míg a PSD elsősorban a Kárpátokon túli fő választói körzeteiben megtartotta mindkét tisztséget – bár néhány helyen kénytelen volt átengedni a megyei, vagy a megyeszékhelyi vezetést a fő partnernek, a PNL-nek – Erdélyben továbbra sem tudott áttörést elérni Beszterce-Naszód, Temes és Szeben megyék kivételével, ez utóbbiban is csak a megyei közgyűlésben, a Romániai Németek Demokratikus Fórumával szemben, mert Nagyszebennek továbbra is szász polgármestere maradt. Így a korábban is meglévő Szilágy megyéhez csak három újabb megyét „szereztek” a baloldaliak, a többit a jobboldalinak számító PNL, illetve a jelentős, 50 százalékos visszaesést

¹⁴ i. m., 142. o. (<http://www.mtaki.hu/data/files/85.pdf>)

¹⁵ <http://www.beclocale2012.ro/DOCUMENTE%20BEC/Statistici/Comunicate%20prezentat%20vot/comunicat%20prezentat%20ora%2021.pdf>

mutató RMDSZ (a 2008-ban megszerzett Szatmár, Maros, Kovászna és Hargita megyékből 2012-ben már csak az utóbbi két megyei közgyűlésnek van magyar vezetője) szerezte meg.

A PDL szintén sikerként könyvelheti el, hogy megtarthatta Erdély politikai-kulturális központja, Kolozsvár vezetését. Méghozzá az az Emil Boc lett újra a kincses város polgármestere, aki – mint írtunk – kormányfőként rendkívül ellentmondásos, sőt elutasított politikus lett.

Pusztán ez a két példa is azt bizonyítja, hogy a választói magatartás nem volt sem racionális, sem igazán következetes és ez meglehetősen nehezé teszi a szavazói szándékok modellezését.

Néhány statisztika (egy esetben a PSD és a PNL külön szerepelnek, mert voltak települések, ahol nem voltak közös USL-s jelöltek):

„Polgármesterek – mandátumok száma alapján:

USL – 41,57%
PDL – 15,66%
PSD – 11,88%

Polgármesterek – szavazatok száma alapján:

USL – 37,07%
PDL – 15,37%
PSD – 7,49%

Megyei tanácsi elnökök – szavazatok száma alapján:

USL – 49,84%
PDL – 14,92%
PP-DD – 9,21%

Megyei tanácsi elnökök – mandátumok száma alapján:

USL – 36
RMDSZ – 2
ALEPP (PDL-ből, UNPR-ből és másokból álló szövetség) – 1
Népi Liberális Mozgalom (PDL-ből, UNPR-ből és másokból álló szövetség) – 1
PDL – 1

Megyei tanácsok – szavazatok száma alapján:

USL – 49,80%
PDL – 15,29%
PP-DD – 8,96%

Megyei tanácsok – mandátumok száma alapján:

USL – 54,03%
PDL – 15,84%
PP-DD – 10,01%

Helyi tanácsok – szavazatok száma alapján:

USL – 36%
 PDL – 14,28%
 PP-DD – 8,58%

Helyi tanácsok – mandátumok száma alapján:

USL – 32,68%
 PDL – 15,79%
 PSD – 10,21%¹⁶

A fenti eredményekből látszik, hogy igazából senki sem tudott felhőtlenül örülni az eredményeknek, legfeljebb egy újonnan megalakult párt, a Nép Pártja – Dan Diaconescu (Partidul Poporului – Dan Diaconescu) fantázia-nevű szerveződés, ami egy rendkívül alacsony színvonalú, a bulvárnál is rosszabb tévécsatorna, vagy pontosabban mondva „csatornatévé” tulajdonosa, Dan Diaconescu körül létrejött alakulat. Figyelemre méltó, hogy ez a meghatározhatatlan irányultságú, a társadalom legképzetlenebb rétegeire építő mozgalom jelentős, 10 százalék körüli eredményeket ért el szinte minden megyében és Bukarestben is.

Ami a nagy pártokat illeti, kétségtelen az USL, illetve az azt alkotó pártok győzelme, de öröme/örömük mégsem teljes. Egyrészt azért, mert mint fentebb írtuk, arra számítottak és azt kommunikálták, hogy eltörlik a politikai színpadról a PDL-t, márpedig ez nem sikerült. Márpedig ha az eredményük a valódi erőviszonyok hibás felmérése miatt maradt el a várttól, akkor ez komoly gondokat jelez a stratégiai tervezési munkájukban, hiszen így még a sikerük is részben kudarcként jelenik meg a közvélemény előtt és külön energiát kell fordítani az eredmény sikerként történő elfogadtatására.

Ha azonban a váratlan kormányzati szerep egyetlen hónapja is ilyen, akár két számjegyű százalékos csökkenést eredményez – emlékeztetünk arra, hogy egy fentebbi forrás szerint Antonescu 68 százalékos támogatottságról beszélt, míg a valóságban ez 50 százalék körül mozgott -, akkor ez sokat elmond ezen támogatottság szilárdságáról, pontosabban mondva, illékonyosságáról.¹⁷

¹⁶ Rezultate finale alegeri locale 2012 – Ziare.com, 2012. június 15. (<http://www.ziare.com/alegeri/rezultate-alegeri-locale-2012/rezultate-alegeri-locale-2012-vezi-primele-date-oficial-1172335>)

¹⁷ A helyhatósági választás napjának eseményeiről bővebben: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/10/valasztasok_2012_helyhatosagi_eredmenyek_folyamatosan_frissulo

Távlatok

A helyhatósági választások, a pénzügyi források rendkívül centralizált volta miatt, továbbra is a parlamenti választások előkészítését jelentik, ahol a pártok elsősorban nem elveiknek a helyi közigazgatásban való minél hatékonyabb érvényesítését akarják elérni, mint inkább – főleg a kisebb településeken és falun – a közvélemény befolyásolását és manipulálását a legjobban biztosító pozíciók megszerzését.

Ugyanakkor éppen a központtól leginkább függő övezetekben és településeken – és Romániában néhány nagyobb város, illetve vonzáskörzetük kivételével a legtöbb ilyen – volt tapasztalható a parlamenti választásokhoz történő utólagos igazodás, amikor polgármesterek egész sora állt át egyik táborból a másikba. Ezt a folyamatot ugyan megpróbálták törvénnyel szabályozni, abban az értelemben, hogy ilyen esetben az adott polgármester elveszti mandátumát, de ezt sokszor különféle ürügyekkel és trükkökkel kerültek el, hiszen általában éppen a hatalom oldalára állnak át, így kellő támogatást kapnak ehhez.¹⁸

Tehát a főleg ez év elején megkezdődött és a választások közeledtével bekövetkezett politikai mozgások, melyek során parlamenti képviselők, megyei tanácsi vezetők, polgármesterek és egyéb politikai tisztségviselők egész sora választotta a táborváltást, igazából nem jelentenek semmit, hiszen itt vegytisztán pénzügyi és hatalmi érdekekről van szó és ezek a személyek bárkinek felajánlják szolgálataikat, aki biztosíthatja számukra a politikai „túlélést”. Ugyanakkor amiatt, hogy maguk a romániai pártok sem rendelkeznek igazán szilárd ideológiai alappal és ezáltal jóformán nincs is mihez viszonyítani az „átigazoló” politikusok „elveit” és „meggyőződéseit”, számukra nem okoz különösebb gondot befogadni a korábban akár több más pártot is megjártaakat sem. Sőt, például Sorin Frunzăverde volt PDL-s alelnöknek (!) elég volt átmennie az USL-hez, hogy újraválasszák a Krassó-Szörény Megyei Tanács elnökének!

Ha a helyhatósági választást megelőző kampányt kíméletlennek lehet leírni, abban az értelemben, hogy Victor Ponta és Crin Antonescu élet-halál harccá változtatták a PDL-vel és – főleg – Traian Băsescuval szembeni ver-

¹⁸ Gorj megyében például úgy akadályozták a törvény alkalmazását, hogy a jegyzők nem küldték el a Főispáni Hivatalnak a polgármesterek felmentésére vonatkozó papírokat. Vagy betegsége hivatkozva, vagy nehezen értelmezhető dokumentumokat továbbítva – Primarii traseisti trag de timp să rămână în funcții, Pandurul, 2012. május 24. (<http://www.pandurul.ro/Actualitate/2012-05-24/Primarii+traseisti+trag+de+ timp+sa+ramana+in+funcatii>)

senyt, akkor a parlamenti választás kampányát mocskosan kíméletlennek lehet majd várni.^{19 20}

Az már rögtön a választási eredmények után látható volt, hogy a jelenlegi kormánykoalíció totális háborút hirdetett. Antonescu nem rejtette véka alá, hogy a cél nem a győzelem, hanem az ellenfél megsemmisítése.²¹

Ugyanakkor könnyen meglehet, ezek a harcias hangok már kevésbé a – június 11-e után némileg lelohadt – meggyőződés jelei, mint inkább az a feladatuk, hogy fenntartsák egyrészt az USL-s tábor egységét és eltökéltségét, másrészt a PNL továbbra is meg akarja őrizni a jobboldali választókban azt a képet, hogy csak a nemzeti liberálisok képesek őket hatékonyan képviselni.

Ezt a hatást azonban jelentősen csökkenti az, hogy a PDL és Traian Băsescu nem adják fel túl könnyen, sőt, igazán az ellenzéki szerep az, amihhez azt mondhatnánk, hogy igazán értenek.

Márpedig Victor Ponta és Crin Antonescu az elmúlt hónapban megerősítették azt, amit ellenzékben még csak sejteni lehetett. Nevezetesen azt, hogy nem elég rafináltak ahhoz, hogy megküzdjenek egy olyan tapasztalt politikai rókával, mint Traian Băsescu, aki bármilyen népszerűtlenné is vált az utóbbi időben, illetve bármennyi hibát követett el de facto kormányzati szerepében, ha kell, képes agyafurt eszközöket kitalálni politikai ellenfelei lejáratására, sőt kiiktatására.

Éppen ezért az USL vezetői mindent elkövetnek, hogy Traian Băsescuból olyan lépést kényszerítsenek ki, amit ürügyül használhatnak fel a tisztségéből való felfüggesztéséhez. Tudják, hogy minél tovább marad Băsescu hivatalában és minél sürgetőbb lenne valódi kormányzati lépésekkel előállni, annál jobban csökken Băsescu népszavazással való leváltásának esélye, holott ehhez még a népszavazásról szóló törvényt is módosították, így már nem az összes választó fele plusz egy főnek, hanem csak a szavazáson megjelentek fele, plusz egy főnek az igen szavazata kell a menetéshez.

¹⁹ Ponta: Traian Băsescu nu va ceda puterea indiferent de ce zice poporul. A mai fost un președinte care, în 1989, refuza să lase puterea – adevarul.ro, 2012. június 26. (http://www.adevarul.ro/actualitate/politica/Ponta-Traian-Basescu_nu_va_ceda_puterea_indiferent_de_ce_zice_poporul-A_mai_fost_un_presedinte_care-in_1989-refuza_sa_lase_puterea_0_725927795.html) Magyarul: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/27/uj_kormany_regi_rossz_szokasok

²⁰ România, criza constituțională și democrația – Deutsche Welle, 2012. június 26. (<http://www.dw.de/dw/article/0,,16050444,00.html>) Magyarul: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/27/uj_kormany_regi_rossz_szokasok

²¹ Antonescu: PDL trebuie să dispară de pe scena politică – adevarul.ro, 2012. június 15. (http://www.adevarul.ro/actualitate/politica/Antonescu-PDL_trebuie_sa_dispara_de_pe_sce-na_politica_0_718728483.html)

Így az elmúlt hónap kormányfői tevékenysége a Băsescuval szembeni alkotmányjogi vitára,²² illetve a parlamenti választásokról szóló törvény már említett, a „győztes mindent visz” elvére épülő módosítására korlátozódott.

Csakhogy az USL és ezen belül elsősorban Victor Ponta kormányfő mindkét kérdésben – legalábbis egyelőre – vereséget szenvedett.

A PDL megkeresésére az Alkotmánybíróság mindkét esetben Ponta számára kedvezőtlenül döntött, mert egyrészt kimondta, hogy Traian Băsescu képviseli Romániát külföldön és így az Európai Tanács ülésén is, másrészt teljes egészében elutasította a parlamenti választásokról szóló törvény módosítását, ami egyre elérhetetlenebb céllá változtatja a hönöhajtott kétharmados többséget. Ha ehhez hozzávesszük azt is, hogy a PDL a népszavazásról szóló és az Alkotmánybíróság hatásköreit (éppen a Pontával szemben hátrányos ítéletei miatt) korlátozó törvénymódosításokat is megtámadta,²³ könnyen meglehet, hogy az USL újabb politikai vereségek elé néz.

Az USL-s vezetők elbizakodottságát mutatja, hogy még jóformán el sem hangzott Victor Ponta szájából, hogy kabinetje lesz a „legtisztességebb kormány”, amivel Románia eddig rendelkezett²⁴, részben összeférhetetlenségi, részben szakmai okokból már kénytelen volt lemondani két miniszter-jelöltjéről, az oktatási tárcán pedig azóta is átok ül, mert már a harmadik vezetőt „fogyasztja”.

Ám a legsúlyosabb, hogy Ioan Mang volt oktatási miniszter plagizálási botránya után maga Victor Ponta került ebbe a helyzetbe és kényszerül előbb, vagy utóbb valamilyen döntést hozni a követendő útról.^{25 26}

²² Cod Roșu pentru România: Constituția trebuie schimbată – Ziare.com, 2012. június 16. Magyarul kommentárral: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/16/a_b_sescu_es_ponta_kozti_csorte_folytatodik

²³ Modificarea legii referendumului și a legii CCR, contestate de PDL la Curtea Constituțională – ziauveche.ro, 2012. június 27. (<http://www.ziauveche.ro/actualitate-interna/politica-interna/modificarea-legii-referendumului-si-a-legii-ccr-contestate-de-pdl-la-curtea-constitutionala-103630.html>)

²⁴ Ponta: România va avea cel mai cinstit guvern – Informația Zilei, 2012. április 29. (<http://www.informatia-zilei.ro/sm/politic/ponta-romania-va-avea-ce-mai-cinstit-guvern/>)

²⁵ Victor Ponta plagizálási ügyéről bővebben: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/29/dontott_az_igazolasi_tanacs_ponta_plagizalt_folyamatos_frissulo

²⁶ További vélemények: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/30/ponta_plagizalt_2

Persze, normális esetben Ponta nem kerülhetné el több európai kollégája sorsát és kénytelen lenne lemondani a kormányfőségről. De jelen pillanatban nem adja jelét annak, hogy hajlandó lenne erre...²⁷

Végső következtetésként elmondhatjuk, hogy míg fél évvel ezelőtt nem nagyon lehetett megkérdőjelezni az USL határozott, sőt lehengerlő győzelmét az őszi parlamenti választásokon, az elmúlt hónapok azt mutatták, ez már korántsem olyan biztos.

De az a mód, ahogy a Victor Ponta vezette kormány az utóbbi napokban elfoglalta az intézményeket (Román Kulturális Központ, a közszolgálati televízió), illetve ahogy megtámadta a kellemetlen döntéseket hozókat (alkotmánybíróság, korrupcióellenes ügyészek, a miniszterek és a miniszterelnök plágium-ügyeit vizsgáló egyetemi tanácsokat stb.) rossz előjele annak, ahogy az új kormány az országot vezetni tervezi. Egy ilyenfajta magatartás egy esetleges kétharmados többség veszélyével párosulva sokak számára teheti újrát vonzóvá a PDL-t.²⁸

*Illyés Gergely*¹ – *Székely István Gergő*²

A 2012-es romániai helyhatósági választások tanulságai

Illyés, G.-Székely, I. G.: On the 2012 municipal elections in Romania

On the 10th of June 2012, municipal elections were held in Romania. The voting took place amidst intense social discontent, unparalleled as yet, resulting from the government's activities in the last couple of years. The restrictions and austerity measures implemented by the former center-right government during the economic crisis hit the various social categories equally hard. As a consequence, the event turned into a real barometer election, where at stake was not merely who would lead the localities and counties in the next four years, but also how the parties of the previous government fallen in April would perform. At the same time, this was the first time when three political parties of the Hungarian minority entered the competition.

Romániában 2012. június 10-én rendezték meg a helyhatósági választásokat. Akárcsak 2008-ban, a választópolgárok négy darab szavazólapra pecsételhetek, települési szinten polgármestereket és a helyi tanácsok (képviselőtestületek) tagjait, megyei szinten pedig a megyei tanácsok elnökeit és azok tagjait választhatták meg. Újdonságnak számított ugyanakkor, hogy 1992 óta először a polgármestereket is egyetlen fordulóban választották meg, így gyakorlatilag június 10-én minden tisztség sorsa eldőlt.³ Mivel az önkormányzati választásokra hagyományosan hozzávetőlegesen fél évvel a parlamenti választások előtt kerül sor Romániában, a megmérettetés általában egyfajta főpróbának tekinthető az őszi országos választásra. Nem volt ez másképp idén sem, sőt, a választásokra régóta nem tapasztalt felfokozott társadalmi elégedetlenség közepette került sor, amelynek okai az elmúlt néhány év kormányzati tevékenységére vezethetők vissza: a gazdasági válságra adott kormányzati válaszokra, a megszorításokra és a különböző társadalmi kategóriákat egyszerre sújtó forráselvonásokra. E tényezőknél köszönhetően a voksolás valódi barométer-választássá alakult,

²⁷ Liviu Avram – Ponta. Demisie imposibilă – adevarul.ro, 2012. június 20. (http://www.adevarul.ro/liviu_avram-editorial/Ponta-Demisie_imposibila_7_722397757.html) Magyarul: Románia magyar szemmel – http://eres.blog.hu/2012/06/27/uj_kormany_regi_rossz_szokasok

²⁸ Ennek a fajta magatartásnak már csak egyik tünete az, hogy Victor Ponta 2012. július 1-én este, a kormánypártokhoz közeli Antena 3 hírtévé Sinteza zilei műsorában már arról beszél, hogy neki és Băsescu elnöknek egyaránt le kellene mondaniuk és újra meg kellene méretetnük magukat egy szavazáson. Ez a különböző közjogi akadályokon túl (Băsescu elnöknek a mostani a második és utolsó mandátuma) nem más, mint kétségbeesett kísérlet a kormányfő részéről, hogy megússza a plágium miatti lemondás szégyenét – Ponta: Îi propun lui Băsescu să demisionăm amândoi și să chemăm oamenii la vot – Ziare.com, 2012. július 1. (<http://www.ziare.com/victor-ponta/traian-basescu/ponta-ii-propun-lui-basescu-sa-demisionam-amandoi-si-sa-chemam-oamenii-la-vot-1176268>)

¹ Nemzetpolitikai Kutató Intézet

² Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár

³ Ez alól kivételt jelentenek azok a települések, ahol a polgármester-választás esetében szavazategyenlőség alakult ki, valamint azok, ahol valamilyen rendellenesség vagy incidens miatt meg kellett semmisíteni az eredményeket. A Központi Választási Iroda honlapján közzétett információk szerint összesen öt településen ismételték meg a polgármester-választást és két helyen a helyi tanács megválasztását, ezek közül csak a Konstanca megyei Mangalia municípium tekinthető viszonylag relevánsnak.